

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ การจัดการองค์ความรู้ในองค์กร

(Introduction to Knowledge Management)

โดย

คุณากร เพชรคง

ดร. อรจริย์ ฌ ตะกั่วทุ่ง

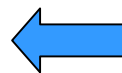
ดร. ประศักดิ์ หอมสนิท

โครงสร้างองค์กรสมัยใหม่ - Peter F. Drucker 1988

อีก 20 ปีข้างหน้า

องค์กรแห่งข้อมูล
สารสนเทศ

ความรู้

การเปลี่ยนแปลง

แรงงาน

ไปเป็น

เทคโนโลยีสารสนเทศ

รูปแบบองค์กรแบบเดิม

คณะผู้เชี่ยวชาญ/ชำนาญการพิเศษ

องค์ความรู้

เปลี่ยนข้อมูลดิบให้เป็นข้อมูลสารสนเทศ

การประสานงาน
และการควบคุม

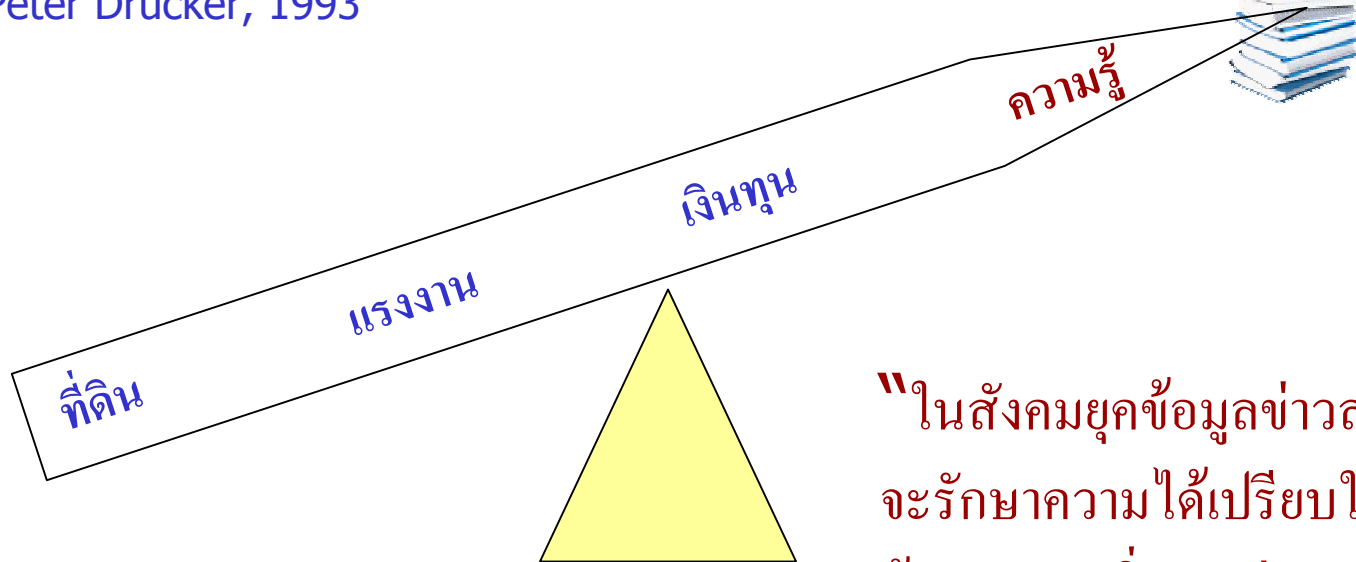

พนักงานยินดีที่จะเข้าร่วม
ด้วยตนเองโดยไม่ต้องบังคับ

ความรู้: รากแก้วของการรักษามูลค่าอย่างยั่งยืน

“ในเศรษฐกิจสมัยใหม่ — ความรู้ เป็นปัจจัยการผลิต
ที่มีความสำคัญที่สุด มากกว่าปัจจัยผลิตพื้นฐานในอดีต
อาทิ ที่ดิน แรงงาน และเงินทุน”

Peter Drucker, 1993

“ในสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร, องค์กร
จะรักษาความได้เปรียบในการแข่งขัน
ถ้าสามารถเพิ่มคุณค่า และใช้ความรู้
องค์กรได้อย่างเหมาะสม”

Larry Prusak, 1997

ความรู้ - หนึ่งในปัจจัยสำคัญของความได้เปรียบในการแข่งขัน

การเงิน
Financial
Perspective

ลูกค้า
Customer
Perspective

กระบวนการ
ภายใน
Internal Process
Perspective

การเรียนรู้
และเติบโต
Learning & Growth
Perspective

องค์กรเอื้อการเรียนรู้ (Learning Organization)

องค์การเอื้อการเรียนรู้: The Fifth Disciplines ของ Peter M. Senge

- 1. คิดเป็นอย่างมีระบบครบวงจร**
(Systems Thinking)
- 2. ไฟแรงใฝ่รู้ควบคุมด้วยศักยภาพ**
(Personal Mastery)
- 3. รับรู้ภาพลักษณ์โลกรอบตัวอย่างถูกต้อง**
(Mental Models)
- 4. สร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน**
(Building Shared Visions)
- 5. เรียนรู้เป็นทีม**
(Team Learning)

องค์การเอื้อการเรียนรู้ ของ David A.Gavin

1. การแก้ปัญหาอย่างมีระบบ
2. การทดลองใช้วิธีการใหม่ ๆ
3. การเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเองและเรื่องในอดีต
4. การเรียนรู้จากประสบการณ์และวิธีการที่ดีที่สุดของผู้อื่น
5. การถ่ายทอดความรู้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

องค์การเอื้อการเรียนรู้ ของ Michael Marquardt

1. การปรับเปลี่ยนองค์การ
(Organization Transformation)
2. การจัดการกับองค์ความรู้
(Knowledge Management)
3. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี
(Technology Application)
4. การเพิ่มอำนาจ
(People Empowerment)
5. พลวัตการเรียนรู้
(Learning Dynamics)

เปรียบเทียบแนวคิดเรื่ององค์การเพื่อการเรียนรู้

Peter M. Senge	Michael Marquardt	David A. Garvin
1. คิดเป็น อย่างมีระบบ ครบวงจร	1. การปรับเปลี่ยนองค์การ	1. การแก้ปัญหาอย่างมีระบบ
2. ไฟแรงใฝ่รู้ควบคุม ศักยภาพ	2. การจัดการกับองค์ความรู้	2. การทดลองใช้วิธีการ ๆ
3. รับรู้ภาพลักษณ์โลก รอบตัวอย่างถูกต้อง	3. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี	3. การเรียนรู้จากประสบการณ์ ของตนเองและเร็ว ในอดีต
4. มองเห็นวิสัยทัศน์ ร่วมกัน	4. การเพิ่มอำนาจ	4. การเรียนรู้จากประสบการณ์ และวิธีการที่ดีที่สุด ของผู้อื่น
5. เรียนรู้เป็นทีม รองศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง	5. พลวัตการเรียนรู้	5. การถ่ายทอดความรู้ อย่างรวดเร็วและมี สิทธิภาพ

องค์การเอือการเรีลนรู้ (Learning Organization)

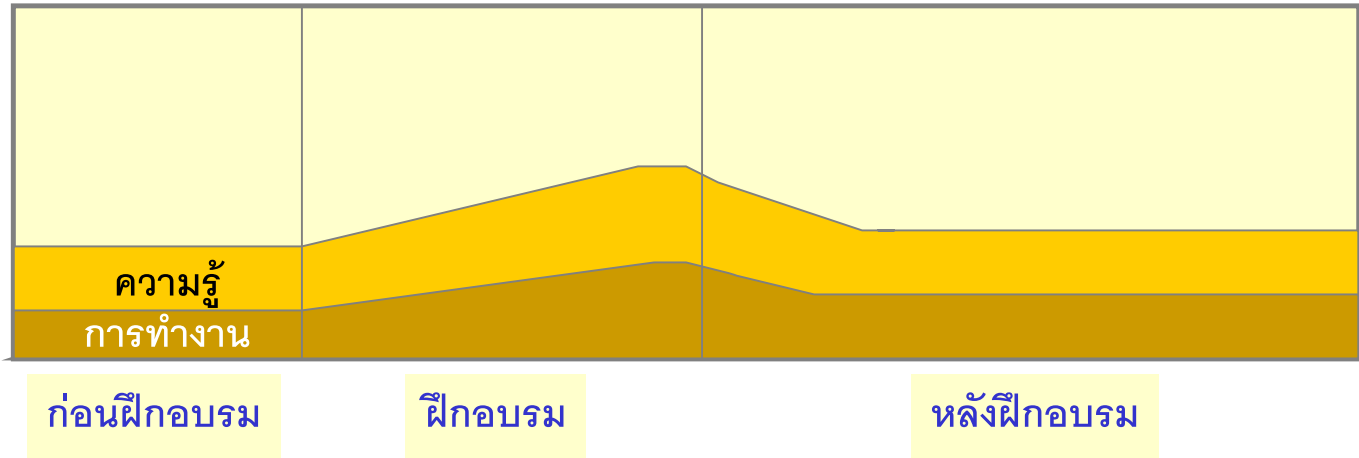
องค์กรที่บุคลากร มีความกระตือรือร้น มุ่งมั่น ตั้งใจ ใฝ่เรีลนรู้ และ พัฒนาตนเองจนเชี่ยวชาญ มีระบบคิด มีความสามารถในการวิเคราะห์งาน และ ร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้และทักษะเป็นทีม จนทำให้ องค์กรสามารถ แก้ปัญหา ปรับปรุง และพัฒนาได้ด้วย ตัวเองอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

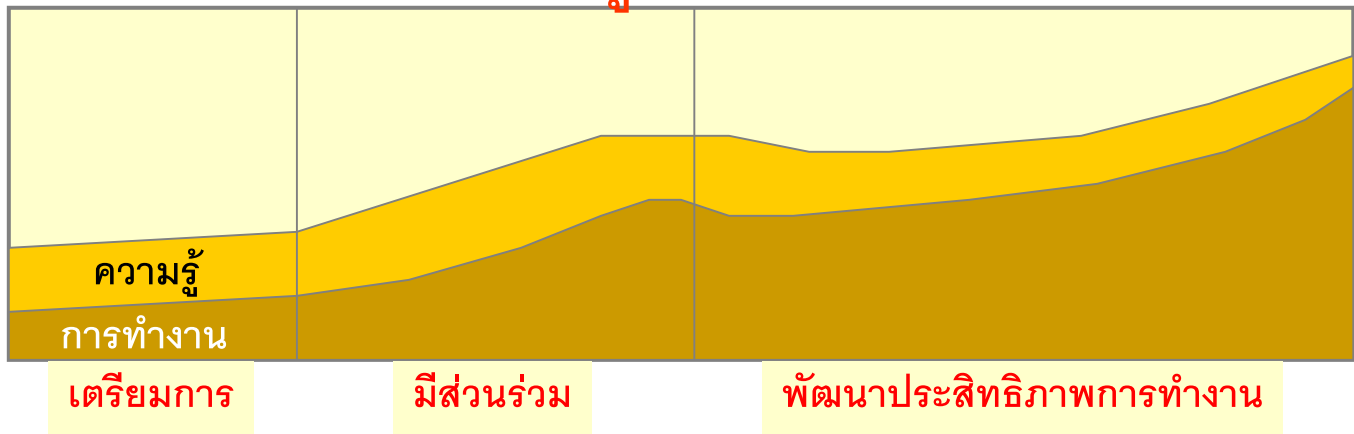
David A. Garvin , 1993 @ Harvard Business Review

การเปลี่ยนแปลงระบบการเรียนรู้

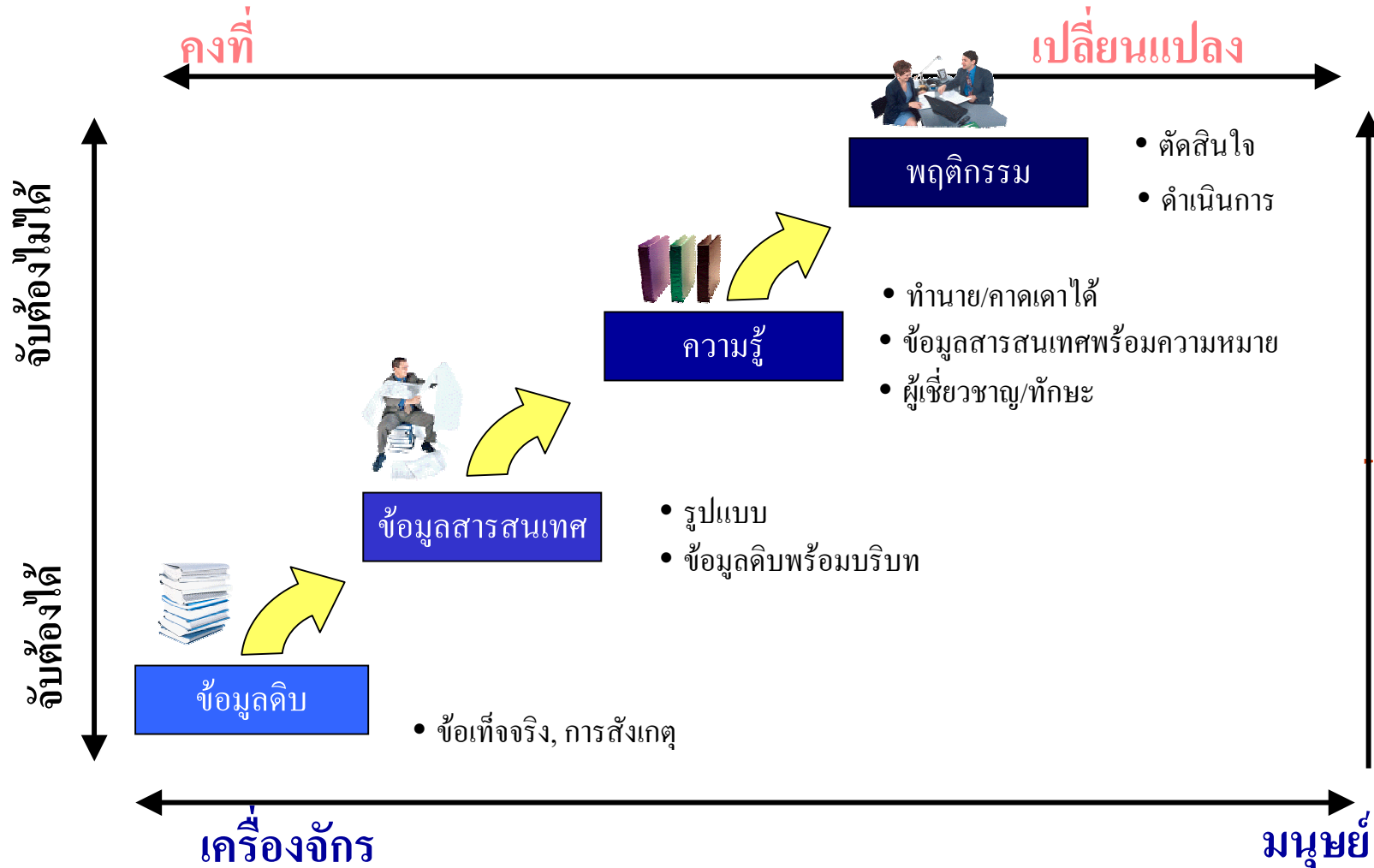
การฝึกอบรมแบบเดิม

การเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้

ความรู้ คืออะไร

ประเภทของความรู้

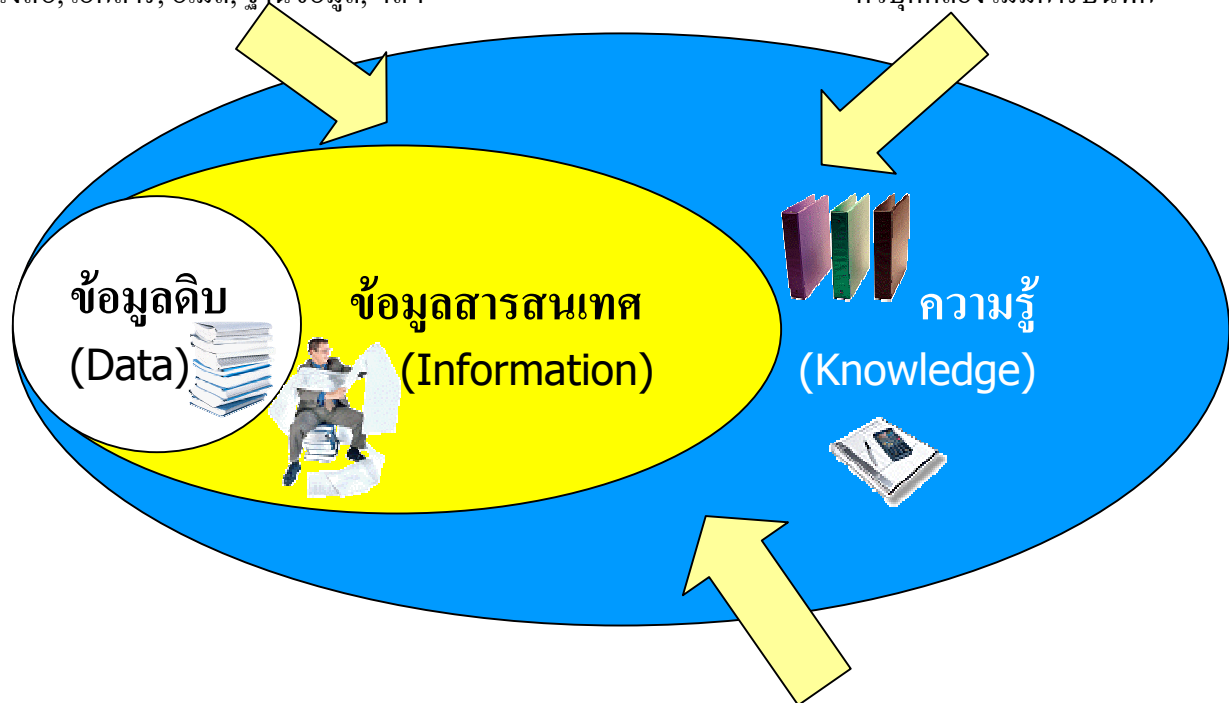
Explicit Knowledge (ความรู้ที่ชัดเจน)

ความรู้ที่ถูกบันทึกในรูปแบบของ
หนังสือ, เอกสาร, อีเมล, ฐานข้อมูล, ฯลฯ

Tacit Knowledge (ความรู้ที่ไม่ชัดเจน)

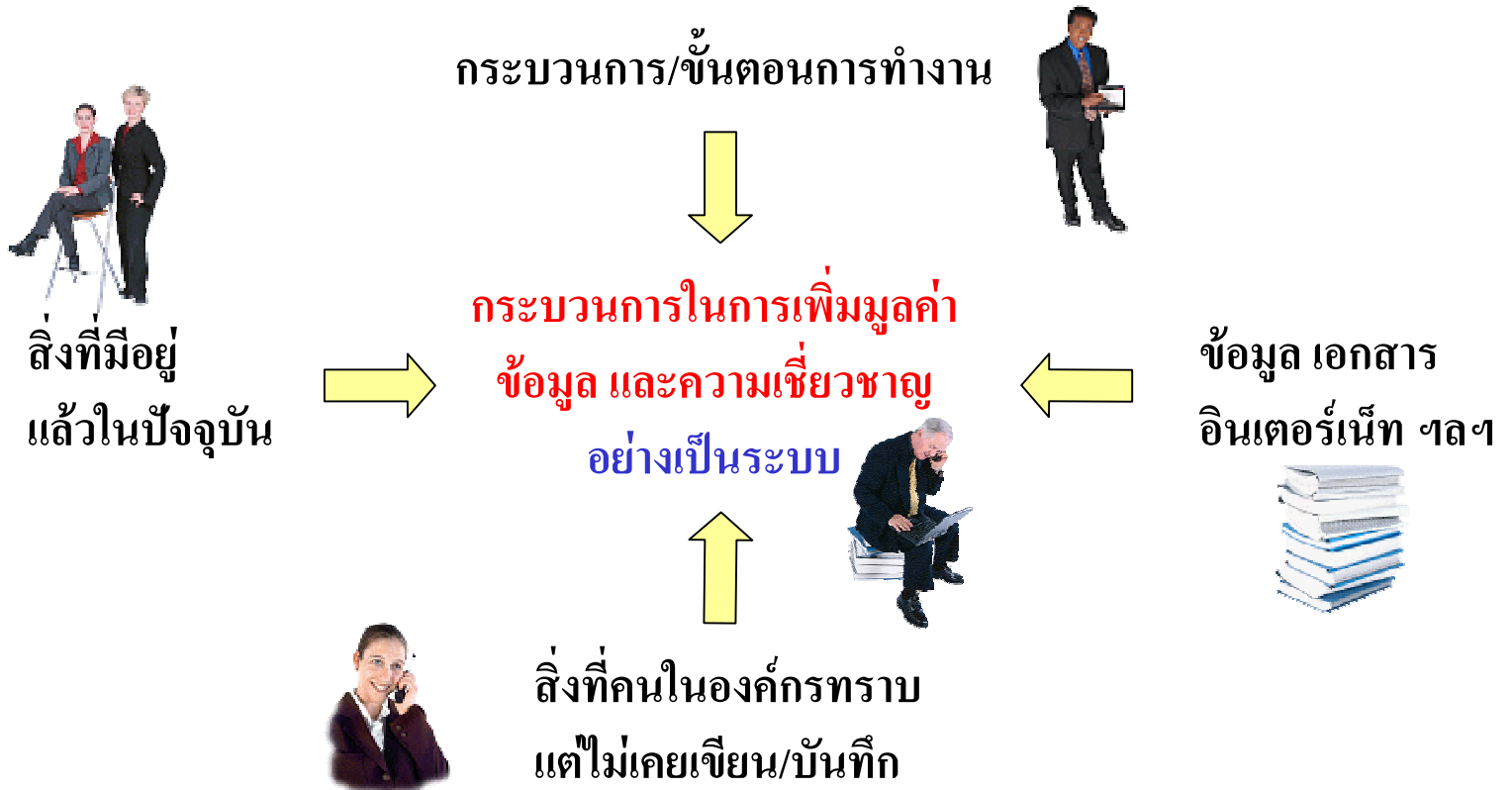
ความรู้ ความสามารถที่อยู่ใน
ตัวบุคคลยังไม่มี การบันทึก

Embedded Knowledge (ความรู้ฝังตรึง)

ความรู้ ความเข้าใจขององค์กรเกี่ยวกับ
กระบวนการทำงาน, สินค้า, บริการ, ฯลฯ

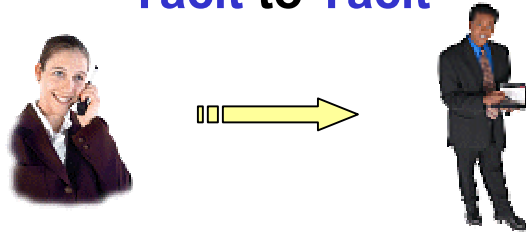
การจัดการองค์ความรู้ คืออะไร?

“การจัดการองค์ความรู้ เป็นกระบวนการที่ครอบคลุมถึง
การสร้าง การเผยแพร่ และการนำความรู้ไปใช้งาน
อย่างเป็นระบบ”

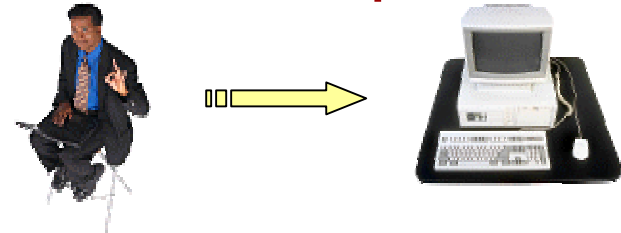
การสร้าง และเผยแพร่องค์ความรู้ในองค์กร

Tacit to Tacit

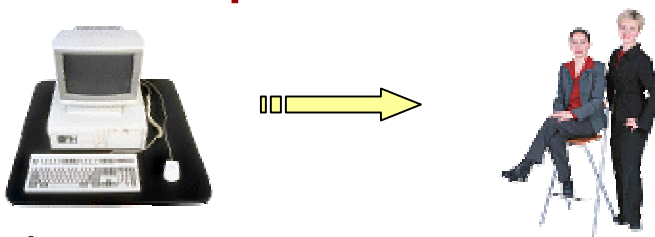
-> การสนทนาระหว่างชงกาแฟ
เราสามารถเรียนรู้จากเพื่อนร่วมงาน
ได้ตลอดเวลา

Tacit to Explicit

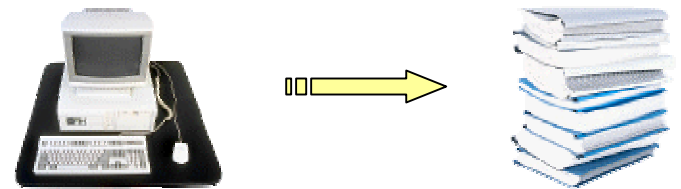
-> เขียนคู่มือ, รายงาน, บทความ
เรารู้มากกว่าที่เราเขียน

Explicit to Tacit

-> ฝนจะตกหลังกบร้อง
บริบทมีความสำคัญเท่ากับเนื้อหา

Explicit to Explicit

-> ส่งบทความให้เพื่อนร่วมงาน
ความรู้มีคุณค่าแตกต่างกันตามผู้ใช้งาน

กระบวนการจัดการองค์ความรู้

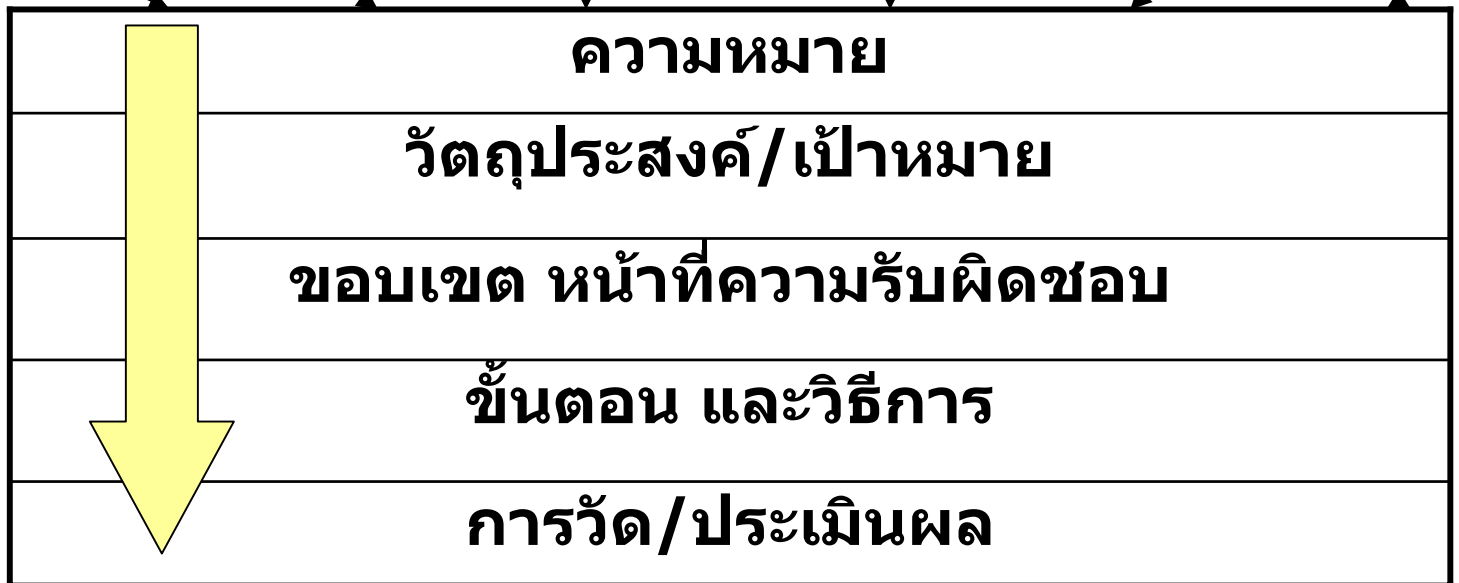

I-A-D-U-S-R

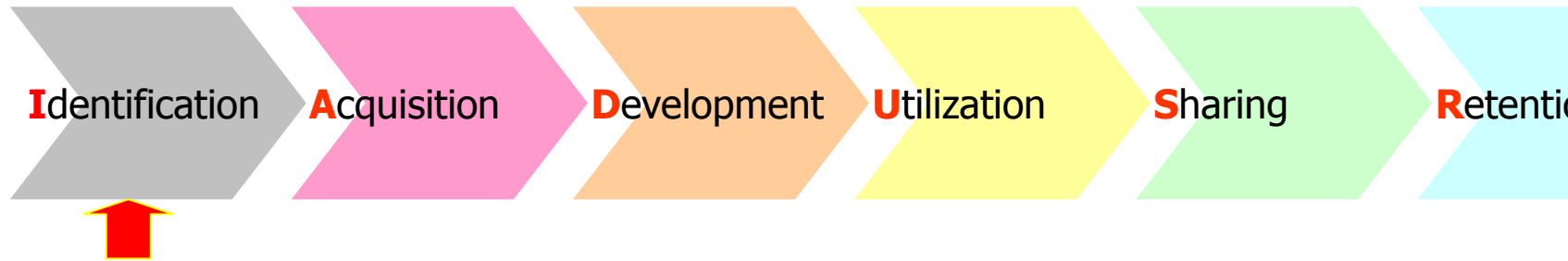

กระบวนการจัดการองค์ความรู้

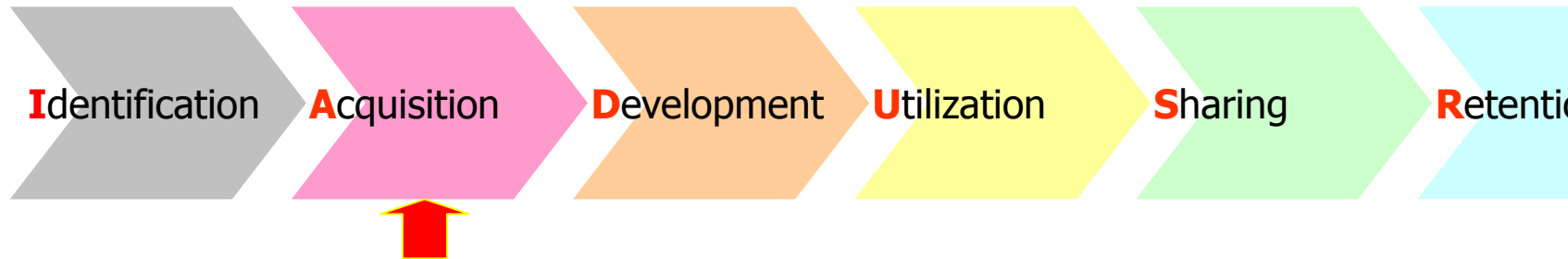
กระบวนการจัดการองค์ความรู้

Knowledge Identification - การกำหนดองค์ความรู้

- ความหมาย : การระบุว่าพนักงานแต่ละหน้าที่ หรือแต่ละกลุ่มต้องมีความรู้หลักและทักษะหลักเรื่องใดบ้าง ที่ช่วยให้บรรลุเป้าหมายผลการปฏิบัติงาน และช่วยสร้างทักษะชีวิตที่ดีในการทำงาน
- วัตถุประสงค์ : เพื่อเป็นตัวบ่งชี้สิ่งที่พนักงานแต่ละหน้าที่ ต้อง และควร (Must & Should Know) เรียนรู้ จนเป็นผู้เชี่ยวชาญ พร้อมทั้งสามารถวัดผลการเรียนรู้นั้นได้
- ขอบเขต :
- สิ่ง que เรียนรู้ต้องสอดคล้องกับลักษณะงาน (JD) ของแต่ละหน้าที่
  - สิ่ง que เรียนรู้แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ
- ความรู้ขั้นพื้นฐาน (Must know)
- ความรู้เฉพาะทาง (Should to Know)

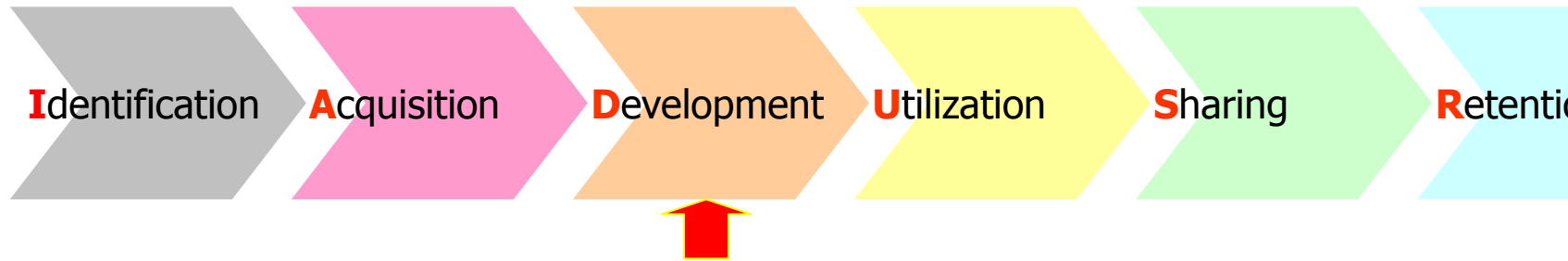
กระบวนการจัดการองค์ความรู้

Knowledge Acquisition - การแสวงหาความรู้

- ความหมาย : การแสวงหาความรู้ หมายถึง การกำหนดแหล่งความรู้ กู้ยืมหรือความรู้พื้นฐาน และความรู้เฉพาะ แล้วดำเนินการรวบรวม, ดึงความรู้ มาจัดเก็บไว้ในฐานความรู้ (Knowledge Center)
- วัตถุประสงค์ : เพื่อช่วยให้พนักงานทุกคนทั่วทั้งองค์กรสามารถจัดหาและได้ความรู้มากล้นกรองให้เหมาะสม
- ขอบเขต :
- แหล่งความรู้มีทั้ง ภายใน และภายนอก ทั้งที่เป็นบุคคล, เอกสาร และอื่นๆ ที่สามารถอ้างอิงได้
  - รูปแบบของความรู้ที่แสวงหามีทั้ง สิ่งพิมพ์, Video Tape, Audio Tape, Electronic Document, etc.
  - ความรู้ที่แสวงหา ต้องจัดเก็บใน Knowledge Center
  - ผู้บริหารแต่ละแผนกรับผิดชอบในการควบคุมดูแลกระบวนการ แสวงหาความรู้ให้เป็นไปตามเป้าหมาย

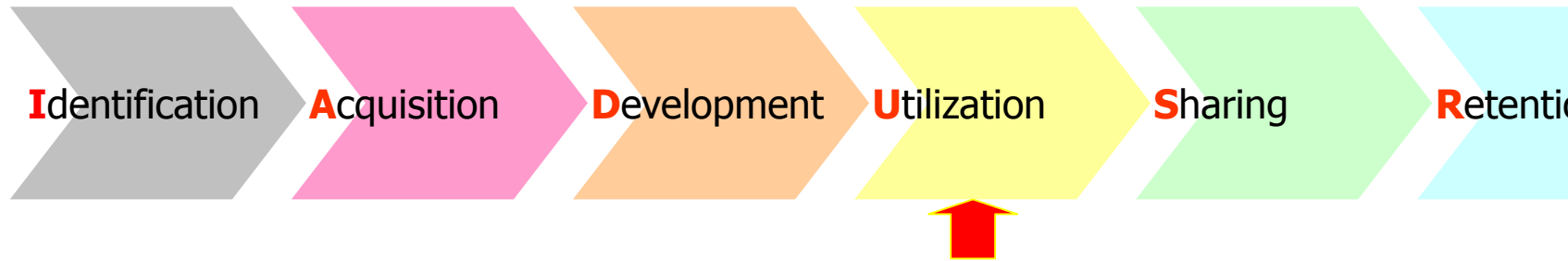
กระบวนการจัดการองค์ความรู้

Knowledge Development - การพัฒนาความรู้

- ความหมาย : การพัฒนาความรู้ หมายถึง กระบวนการที่พนักงานแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มนำเอาข้อมูลสารสนเทศ และความรู้ที่รวบรวมไว้ มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน ทำให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง เพื่อใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานหรือต่อยอดสร้างความรู้ใหม่ เทคโนโลยี และนวัตกรรม
- วัตถุประสงค์ : เพื่อทำให้เกิดการสร้างสรรคความรู้ใหม่ พัฒนาต่อยอดความรู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเพื่อปรับความรู้ของพนักงานให้สามารถทำงานร่วมกันได้ และสามารถนำความรู้ใหม่ไปใช้ประโยชน์
- ขอบเขต : การพัฒนาความรู้ เน้นความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานขององค์กรที่สร้างขึ้นมาจาก หรือความรู้ที่พัฒนา (ต่อยอด) จากความรู้ที่ได้จากภายนอก

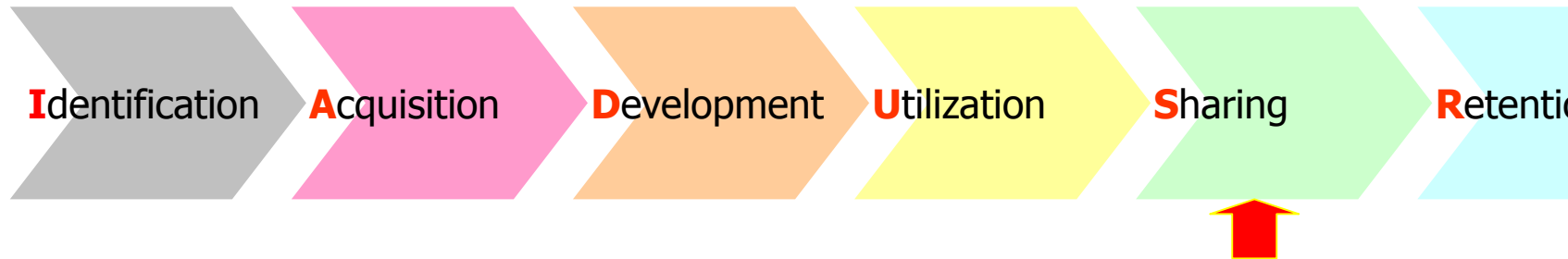
กระบวนการจัดการองค์ความรู้

Knowledge Utilization - การใช้ประโยชน์จากความรู้

- ความหมาย : การใช้ประโยชน์จากความรู้ หมายถึง การนำความรู้ที่พัฒนาแล้วที่มีอยู่ในตัวคนหรือที่จัดเก็บไว้มาให้พนักงานสืบค้นตามความต้องการที่จำเป็น ได้ทันทีที่ต้องการ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์วินิจฉัย กระบวนการทำงาน การวางแผน หรือการตัดสินใจ
- วัตถุประสงค์ : เพื่อช่วยให้เกิดการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน ทดลอง วางแผน พัฒนา หรือประกอบการตัดสินใจ
- ขอบเขต :
- พนักงานทุกระดับมีหน้าที่ใช้ประโยชน์จากความรู้ในการนำไปปฏิบัติจริง หรือทดลอง พร้อมทั้งเป็นหนึ่งใน ตัวชี้วัดของการปฏิบัติงาน
  - คณะผู้เชี่ยวชาญคอยช่วยให้คำแนะนำในการทดลอง หรือปฏิบัติจริง พร้อมทั้งวิเคราะห์ผล
  - ผู้บริหารสนับสนุนให้มีการใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจัดเก็บข้อมูลดิบ (Data) ข้อมูลสารสนเทศ (Information) ความรู้ที่สร้างสรรค์โดยพนักงาน และคณะผู้เชี่ยวชาญ

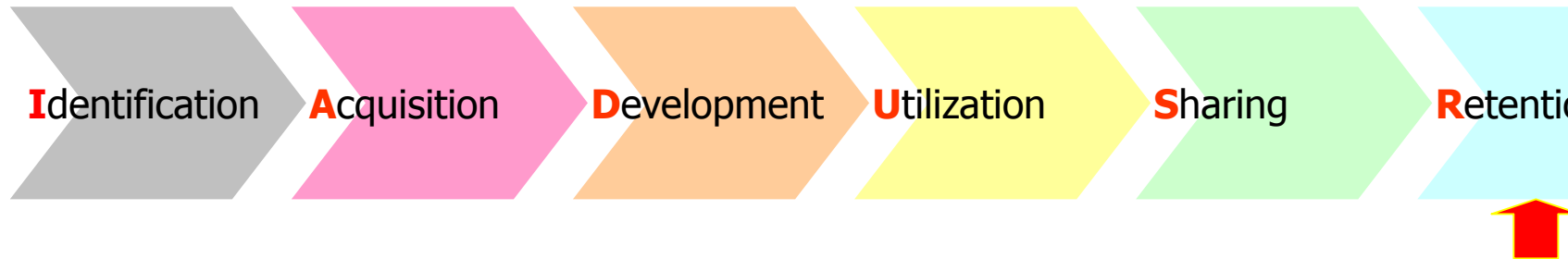
กระบวนการจัดการองค์ความรู้

Knowledge Sharing - การแบ่งปันความรู้

- ความหมาย : การแบ่งปันความรู้ หมายถึง การถ่ายโอน (transfer) หรือแบ่งปัน (share) ความรู้ ระหว่างพนักงานแต่ละคน หรือแต่ละกลุ่มด้วยกิจกรรมต่าง ๆ และสนับสนุนให้พนักงานมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความรู้ ต่อยอดความรู้ และเพิ่มทักษะซึ่งกันและกัน ทำให้สามารถนำความรู้และทักษะนั้นไปปฏิบัติตามได้ทันที และมีคุณค่ามา
- วัตถุประสงค์ : เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ทุกระดับ ด้วยวิธีการหลากหลายสำหรับพนักงาน และส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ทั่วทั้งองค์กร
- ขอบเขต : ความรู้ที่แบ่งปัน ต้องเป็นความรู้ที่สนับสนุนการปฏิบัติงานภายในองค์กร

กระบวนการจัดการองค์ความรู้

Knowledge Retention — การรักษาความรู้

- ความหมาย : การรักษาความรู้ หมายถึง การเก็บรักษาความรู้ให้คงอยู่ในองค์กร เพื่อให้พนักงานแต่ละคน แต่ละกลุ่ม สามารถเข้าถึงความรู้ได้ตลอดเวลา รวมทั้งการทำให้ความรู้เป็นปัจจุบันหรือทันสมัยอยู่เสมอ
- วัตถุประสงค์ : เพื่อช่วยให้ความรู้คงอยู่กับองค์กรอย่างยั่งยืน
- ขอบเขต :
- มีหน่วยงานรับผิดชอบในการเก็บ จัดหมวดหมู่ และบริหารการใช้ความรู้ขององค์กรที่ผ่าน การคัดสรรออกจากคณะผู้เชี่ยวชาญ เพื่อจัดเก็บใน Knowledge Center
  - คณะผู้เชี่ยวชาญรับผิดชอบในการปรับปรุง และพัฒนาความรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะในการจัดการองค์ความรู้

- ทำให้การบริหารความรู้เป็นส่วนหนึ่งกระบวนการทำงาน
- ให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงความรู้ที่เกี่ยวข้องได้
- ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารตั้งแต่ระดับบนลงมา
- กำหนดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความรู้
- ชื่นชมและให้รางวัลแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหรือสร้างความรู้
- ตรวจสอบและวิเคราะห์ประสิทธิภาพการทำงานเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ถาม - ตอบ

